

Innst. 351 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:84 S (2015–2016)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om et norsk initiativ til en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet

Til Stortinget

Sammendrag

Kapitalflukt og skatteunndragelse er et stort samfunnsproblem. Det svekker statsoppbyggingen, de offentlige institusjonene og derigjennom tilliten til og kvaliteten på de offentlige institusjonene. Skatteparadiser legger også til rette for internasjonal kriminalitet som narkotikahandel, menneskesmugling, våpensmugling, terrorfinansiering og andre former for grenseoverskridende kriminalitet.

Kapitalflukt er et ekstra stort problem i fattige land med relativt svake statssystemer. Det er beregnet at ulovlig kapitalflukt fra utviklingsland tilsvarer rundt ti ganger den bistanden de får gjennom utviklingssamarbeid. Fattige land med relativt svake statssystemer lider under dette.

Kapitalflukt og skatteunndragelse er ikke et nytt problem, men det har blitt aktualisert gjennom den siste tidens avsløringer. Panama-avsløringene viser at problemet med kapitalflukt og skatteunndragelse er større enn de fleste hadde forestilt seg. Statsledere går av og flere finansinstitusjoner enn DNB sliter nå med troverdigheten. Avsløringene har satt fokus på en utfordring for det internasjonale samfunnet – en utfordring som ikke bare gjelder Norge eller Europa. Skatteunndragelse og kapitalflukt er globale problemer.

Som for andre samfunnsproblemer, så krever globale problemer globale løsninger, i tillegg til nasjo-

nale tiltak. For å øke den økonomiske gjennomsiktigheten har nasjonale regelverk vært utformet og internasjonale initiativ blitt iverksatt. Endringer av nasjonale regelverk, så som land-for-land-rapportering for selskaper og styrking av regnskapsloven, er i seg selv positive og nødvendige tiltak, men ikke tilstrekkelig for å bekjempe denne type aktivitet. De internasjonale initiativene som er iverksatt er også beheftet med svakheter ved at de ofte kun omfatter vestlige land og ofte er basert på frivillighet. Dette er ikke tilstrekkelig. Skal man lykkes med å redusere betydningen av skatteparadisene må det skje koordinert.

Mange av sakene som er avslørt den siste tiden, innebærer ikke nødvendigvis lovbrudd, men tilrettelegging for hemmelighold som har vist seg å være brudd på normer og forventninger i samfunnet. Reaksjonene viser at normer er viktige for å påvirke og endre adferd, også innenfor næringslivet. Men reaksjonene er også et tydelig uttrykk for at bedrifters samfunnsansvar handler om mer enn bare å søke maksimal profitt. Og til slutt viser reaksjonene at regelverket henger etter normene på dette feltet. Det er et tydelig behov for strengere regler og tettere internasjonalt samarbeid for å sikre økonomisk åpenhet.

Det finnes en rekke internasjonale fora hvor økonomisk åpenhet behandles, og en rekke retningslinjer om hvordan stater bør opptre og samarbeide. Disse er imidlertid sjelden globale av karakter. OECDs CRS-initiativ (the Common Reporting Standard) og avtalen om automatisk utveksling av finansielle opplysninger er et viktig skritt i riktig retning, men det er viktig å huske at dette er et OECD-ledet initiativ. Det er drevet frem av rike land med utgangspunkt i deres egne særinteresser. Den bidrar for eksempel lite til å hjelpe fattige land med å begrunne kapitalflukt.

EU-kommisjonen har fremmet et forslag om skjerpede åpenhetskrav. EU-parlamentsmedlem og

korupsjonsjeger Eva Joly kritiserer forslaget med at det unødige sporer debatten over på hva skatteparadiser faktisk er, uten at det i dag foreligger noen form for enighet om en slik svarteliste. Joly viser til at det er veldig enkelt å få til en ordning som forhindrer skatteflukt – nemlig at alle flernasjonale selskaper må rapportere fra alle land.

Det man trenger er en global avtale, som er juridisk bindende og der alle land har mulighet til å delta på likefot. Kun på den måten kan man tette flere av de hullene som har blitt avslørt. Man løser ikke problemene knyttet til skatteparadiser og økonomisk åpenhet ved å la de som vil minst, bestemme mest.

Norge har vist globalt lederskap gjennom arbeidet med konvensjonen mot klasevåpen og de siste årene for å legge til rette for FNs arbeid med Financing for development. Norge er derfor kompetanse- og omdømmemessig i en svært god posisjon til å bygge internasjonal støtte omkring konkrete politiske og juridiske tiltak for å bekjempe problemer knyttet til skatteparadiser og økonomisk hemmelighet. Som vertskap for Extractive Industries Transparency Initiative, som en stor aktør i det globale aksje- og finansmarkedet gjennom Statens pensjonsfond utland, og ikke minst fordi landet har en rekke internasjonale selskaper med stor statlig eierandel, har Norge en egeninteresse i å drive fram en diplomatisk prosess med mål om å fremforhandle en ny internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet på tvers av landegrensene, med forpliktelser til å følge et sett av minimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.

Avtalen må sikre at banker og næringsliv fra landene som signerer konvensjonen, ikke bruker banker i land som ikke har forpliktet seg til å følge et sett av minimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt, i samarbeid med likesinnede land, for å bygge internasjonal støtte omkring konkrete politiske og juridiske tiltak for å bekjempe problemer knyttet til skatteparadiser og økonomisk hemmelighet. Som ledd i et slikt arbeid ber Stortinget om at regjeringen tar initiativ til en diplomatisk prosess med mål om å fremforhandle en ny internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet på tvers av landegrensene, med forpliktelser til å følge et sett av minimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, lederen Anniken Huitfeldt, Marit Nybakk, Kåre

Simensen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, Regina Alexandrova, Sylvi Graham, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Fremskrittspartiet, Harald T. Nesvik, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Kristelig Folkeparti, Astrid Aarhus Byrknes, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, deler den oppfatning at internasjonalt arbeid for økonomisk åpenhet er svært viktig for å bekjempe skatteunndragelser og bruk av skatteparadiser. Komiteen viser til at det i seinere år, og ikke minst gjennom avsløringen av de såkalte «Panama Papers», er kommet fram ny og omfattende dokumentasjon av problemets omfang og utbredelse.

Komiteen mener Dokument 8:84 S (2015–2016) klart får fram hvordan manglende økonomisk åpenhet, kapitalflukt og skatteunndragelser har en rekke samfunnsskadelige virkninger. Blant annet svekkes statsoppbyggingen, de offentlige institusjonene og derigjennom tilliten til og kvaliteten på de offentlige institusjonene. Skatteparadiser har bidratt til å hemmeligholde reelle eiere av store formuer og hindre innsyn i hvordan store ressurser gjemmes gjennom komplekse finansstrukturer.

Komiteen er enig i at problemet gjelder langt mer enn at penger unndras beskatning og at det offentlige inntektsgrunnlaget dermed uthules. Manglende innsyn og åpenhet gjør samfunnet sårbart for grupper involvert i internasjonal kriminalitet som narkotikahandel, menneskesmugling, våpensmugling, terrorfinansiering og andre former for grenseoverskridende kriminalitet.

Komiteen er klar over at kapitalflukt er et ekstra stort problem i fattige land med relativt svake statssystemer. Fattige land med relativt svake statssystemer mister store ressurser som kunne vært brukt til å overvinne den ekstreme fattigdommen som millioner av mennesker lider under.

Komiteen mener manglende økonomisk åpenhet, kapitalflukt og omfattende bruk av skatteparadiser representerer internasjonale utfordringer. Nasjonale tiltak alene er utilstrekkelige. Internasjonale – og helst globale – tiltak må til for å få nødvendig innsyn og dermed grunnlag for å løse utfordringene effektivt.

Internasjonalt arbeid for politiske og juridiske tiltak mot skatteparadiser og økonomisk hemmelighet.

Komiteen har merket seg at Dokument 8:84 S (2015–2016) munner ut i et omfattende forslag til vedtak. Det innledes med en generell del hvor det

foreslås at «Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt, i samarbeid med likesinnede land, for å bygge internasjonal støtte omkring konkrete politiske og juridiske tiltak for å bekjempe problemer knyttet til skatteparadisier og økonomisk hemmelighet».

Komiteen vil stille seg bak en slik anmodning til regjeringen og Leser finansministerens svarbrev til komiteen som en bekreftelse på at dette er i samsvar med gjeldende norsk politikk og vil følges opp videre. Komiteen har merket seg at finansministeren i brevet til komiteen refererer til representantforslagets beskrivelse av kapitalflukt og skatteunndragelser som store samfunnsproblemer som krever globale løsninger, og at selv om nasjonale tiltak i seg selv er positive, er de ikke tilstrekkelige til å bekjempe denne typen problemer. Komiteen merker seg videre at finansministeren i brevet skriver: «Jeg slutter meg til representantens vurderinger av dette.» Finansministeren bekrefter også at «Regjeringen prioriterer derfor arbeidet for økt åpenhet høyt, og deltar aktivt i relevant internasjonalt samarbeid for å motarbeide hemmelighet».

Komiteen vil understreke nødvendigheten av aktivt norsk engasjement internasjonalt for å bygge internasjonal støtte omkring konkrete politiske og juridiske tiltak for å bekjempe problemer knyttet til skatteparadisier og økonomisk hemmelighet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til det pågående arbeidet mot hemmeligholdsjurisdiksjoner i flere internasjonale fora og organisasjoner, som for eksempel OECD, G20 og EU. Dette medlem mener disse prosessene ikke går på bekostning av, men komplementerer hverandre. Videre mener dette medlem at også en prosess mot en global konvensjon for økonomisk åpenhet vil komplementere og forsterke effekten av disse prosessene framfor å svekke dem. Dette medlem viser til at utviklingsland er de som rammes hardest av skatteunndragelse, aggressiv skatteplanlegging og hemmeligholdsjurisdiksjoner. I de nevnte prosessene er disse landene på sidelinjen, og dette medlem mener dette av åpenbare grunner er uheldig.

Dette medlem mener videre at det trengs insentiver for land som i dag ikke samarbeider, til faktisk å innordne seg og ikke undergrave andre lands skattegrunnlag. Dette medlem ser derfor for seg at en prosess opp mot sanksjonsmuligheter gjennom WTO mot ikke-samarbeidende land på økonomisk åpenhet, kan ha betydelig potensial.

Komiteen viser til at det både i representantforslaget og i brevet fra finansministeren vises til en rekke internasjonale fora hvor det pågår et viktig arbeid for å sikre økt økonomisk åpenhet slik at myn-

dighetene kan få innsyn i og kontroll med disse kapitalbevegelsene.

Komiteen merker seg at finansministeren i sitt svar til komiteen opplyser at:

«Nylig tok Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Italia og Spania, i brev til G20-finansministrene, initiativ til et prosjekt for utvikling av en global standard for utveksling av opplysninger om reelle rettighetshavere, som registrert i nasjonale selskapsregistre mv. Periodisk og standardisert informasjonsutveksling om reelle rettighetshavere mellom myndighetene i de enkelte land, vil bidra til å gjøre etterforskning av økonomisk kriminalitet, hvitvasking, skatteomgåelse og skatteunndragelse enklere enn hva som er mulig under dagens ordninger for utveksling av denne typen informasjon. Initiativtakerne ser for seg at standarden for informasjonsutveksling utarbeides av OECD og FATF, hvor også Norge deltar. Det er allerede en rekke land som støtter opp om dette initiativet.»

Arbeid for en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet

Komiteen viser til at andre del av forslaget til vedtak i Dokument 8:84 S (2015–2016) tar opp behovet for en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet:

«Som ledd i et slikt arbeid ber Stortinget om at regjeringen tar initiativ til en diplomatisk prosess med mål om å fremforhandle en ny internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet på tvers av landegrensene, med forpliktelser til å følge et sett av minimumsregler for finansiell åpenhet og landspesifikk selskapsrapportering.»

Komiteen er kjent med at dette ble diskutert i Kapitalfluktutvalget i 2009 og at dette utvalget foreslo etablering av en slik konvensjon. Komiteen mener det ville vært en god løsning om det etableres en slik konvensjon med universell tilslutning. Komiteen er imidlertid kjent med at det foreligger ulike vurderinger av om dette sporet er det som i praksis vil gi best resultater.

I finansministerens brev til komiteen opplyses det at:

«På oppdrag fra Utenriksdepartementet utarbeidet International Law and Policy Institute (ILPI) i 2011 en rapport om mulig merverdi av en slik konvensjon. I rapporten vises det til at det allerede eksisterer en rekke internasjonale fora hvor problemstillinger knyttet til finansiell åpenhet er tema. Det konkluderes riktignok med at en konvensjon om finansiell åpenhet kan gi en merverdi i kampen mot de skader «secrecy jurisdictions» medfører, men det uttrykkes samtidig forbehold med hensyn til mulig verdi av en eventuell konvensjon. Blant annet vises det til at det virker lite sannsynlig at nasjoner som særlig legger til rette for hemmelighet og bruk av juridiske konstruksjoner som hindrer finansiell åpenhet, vil slutte seg til en konvensjon. Det uttrykkes

videre skepsis til hvorvidt en konvensjon er et egnet virkemiddel for å oppnå større finansiell åpenhet.»

I ILPI-rapporten vises det også til at det i arbeidet med en eventuell ny konvensjon blant annet bør tas utgangspunkt i FATFs (Financial Action Task Force) anbefalinger mot hvitvasking og terrorfinansiering. Selv om FATF-anbefalingene ikke er folkerettslig bindende, eksisterer det også her mekanismer for å legge press på de om lag 180 land som er medlemmer eller på annen måte tilknyttet FATF.

Komiteen har merket seg at hvis en ny konvensjon skal etableres, framholder ILPI-rapporten at det blant annet bør tas utgangspunkt i Financial Action Task Force og FATFs anbefalinger mot hvitvasking og terrorfinansiering. Det anføres som en av fordelene med FATFs anbefalinger at de ikke er rettslig bindende på samme måte som en konvensjon. Det kan gjøre det lettere for den enkelte nasjon å inngå kompromisser og strekke seg lenger for å påta seg forpliktelser om finansiell åpenhet, enn hva tilfellet ville vært om disse hadde vært folkerettslig bindende, ifølge finansministeren.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er kjent med at det for tiden pågår et omfattende arbeid internasjonalt for å sikre økt finansiell åpenhet. Etter flertallets syn blir et strategisk spørsmål derfor hvilke spor det er mest hensiktsmessig å forfølge i arbeidet for faktisk å få gjennomslag for større økonomisk åpenhet. I sitt svarbrev til komiteen gir finansministeren uttrykk for sin vurdering av dette:

«...arbeid med og engasjement for økt finansiell åpenhet bør skje gjennom eksisterende internasjonale fora hvor vi allerede deltar, og ikke gjennom et eget, ressurskrevende arbeid for en mulig konvensjon om finansiell åpenhet. Erfaringene fra de foraene hvor vi deltar er gode, og det er her vi etter min vurdering kan få best gjennomslag for velbegrunnede synspunkter for økt finansiell åpenhet.»

Komiteen mener derfor at norske myndigheter fortsatt bør prioritere arbeidet i de internasjonale fora hvor det allerede pågår arbeid mot skatteunndragelser og kapitalflukt og for økt finansiell åpenhet.

Komiteen vil likevel ikke utelukke at det over tid vil lykkes å etablere et internasjonalt engasjement for en bindende konvensjon om finansiell åpenhet. Komiteen mener det er naturlig at også norske myndigheter bidrar til å fremme et slikt engasjement og ber regjeringen holde Stortinget orientert om framtidig utvikling for et slikt konvensjonsinitiativ.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 420 S (2012–2013) jf. Meld. St. 25 (2012–2013) hvor en enstemmig komité uttalte:

«Komiteen slutter seg til regjeringens initiativer for å bekjempe ulovlig kapitalflyt, herunder opprettelsen av et sør-basert nettverk mot ulovlig kapitalflyt, initiativet til en åpenhetsgaranti for utviklingslands muligheter som vil gi bedre innsyn i utvinningsselskap, og å støtte enkeltlands arbeid med å etablere mer robuste skattesystem. Komiteen mener det er spesielt viktig at Norge tar en ledende rolle i å etablere en internasjonal dialog om økonomisk åpenhet, og mener at en internasjonal konvensjon eller avtale om økonomisk åpenhet er påkrevd.»

Dette medlem forutsetter at regjeringen arbeider aktivt med å følge opp den enstemmige innstillingen fra Stortinget. Dette medlem er klar over at det er blandede syn internasjonalt på prosessen rundt en slik konvensjon, og mener at et alternativ også kan være å utrede om en bør arbeide for et tillegg i FN-konvensjonen mot korrupsjon (UNCAC).

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:84 S (2015–2016) - representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om et norsk initiativ til en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 1. juni 2016

Anniken Huitfeldt

leder

Astrid Aarhus Byrknes

ordfører

Vedlegg**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til utenriks- og forsvarskomiteen, datert 13. mai 2016****Dokument 8:84 S (2015-2016) Representantforslag om et norsk initiativ til en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet**

Jeg viser til forslaget fra representant Rasmus Hansson, oversendt Utenriksdepartementet v/utenriksministeren, der det bes om at det tas et norsk initiativ til en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet. Forslaget er oversendt til finansministeren for besvarelse.

Representanten viser til at kapitalflukt og skatteunndragelser er store samfunnsproblemer som krever globale løsninger. Representanten viser videre til at nasjonale tiltak i seg selv er positive, men ikke tilstrekkelige til å bekjempe denne typen problemer. Jeg slutter meg til representantens vurderinger av dette. Utviklingen i den globale økonomien medfører at nasjonale lovgivningstiltak ikke nødvendigvis er tilstrekkelige for å avdekke eller avverge kapitalflukt eller skatteomgåelser og skatteunndragelser ved grenseoverskridende transaksjoner. Regjeringen prioriterer derfor arbeidet for økt åpenhet høyt, og deltar aktivt i relevant internasjonal samarbeid for å motarbeide hemmelighold.

Det eksisterer i dag flere internasjonale fora hvor arbeidet mot kapitalflukt og skatteunndragelser er høyt oppe på dagsorden, noe som representant Hansson også viser til. Representanten tar også til orde for at Norge bør ta initiativ til et arbeid som kan lede til en internasjonal konvensjon om økonomisk åpenhet.

Min oppfatning er at det eksisterende internasjonale samarbeidet på dette området fungerer godt, og at det blir stadig større aksept for økt åpenhet rundt globale kapitalstrømmer og behov for utveksling av opplysninger for skatteformål. Det er derfor flere og flere land som slutter opp om mekanismene for økt åpenhet og informasjonsutveksling som er etablert gjennom for eksempel OECD og Europarådet. Representanten viser selv til utviklingen av «the Common Reporting Standard» for utveksling av opplysninger om finansielle konti. Avtaleverket er åpent for tilslutning av alle land, og til nå har mer enn 100 land sluttet seg til avtalen. Det inngås også stadig flere bilaterale avtaler om informasjonsutveksling på skatteområdet. Bilaterale skatteavtaler sikrer utveksling av informasjon mellom partene.

Det er i tillegg etablert et internasjonalt forum som overvåker implementeringen og den praktiske gjennomføringen av den internasjonale standarden for informasjonsutvikling, Global Forum on Transparency and Effective Exchange of Information for

Tax Purposes (GF). 134 land er tilsluttet denne prosessen. Overvåkingen skjer gjennom såkalte Peer Reviews hvor det gjøres en grundig vurdering av landenes interne lovgivning som skal sikre tilgang til relevant informasjon, avtalenettverket som skal sikre utveksling av informasjon mellom skattemyndighetene, og hvordan dette fungerer i praksis. Det er OECD som er sekretariat for GF.

Det er naturlig at OECD spiller en hovedrolle i arbeidet med den internasjonale standarden for informasjonsutveksling på skatteområdet. OECD har lang erfaring og meget god kompetanse i slike prosesser. GF er åpent for tilslutning av land utenfor OECD, og dette sikrer en inkluderende prosess hvor land deltar på like fot.

Jeg vil også vise til at flere av tiltakene i OECD og G20s BEPS-prosjekt (Base Erosion and Profit Shifting) gjelder transparens og tilgang til informasjon. Det legges opp til automatisk utveksling av relevante bindende forhåndsuttalelser som skattemyndighetene avgir. Videre er innføring av land-for-land-rapportering til skattemyndighetene en minstandard i prosjektet som alle deltakerland skal innføre. BEPS-prosjektet er nå i implementeringsfasen, og det legges opp til en inkluderende prosess hvor det også gis støtte til utviklingsland slik at tiltakene kan innføres på en effektiv og god måte. Prosessene har dermed stor verdi også for utviklingsland. I disse prosessene involveres også andre internasjonale institusjoner som FN, Verdensbanken og IMF.

Spørsmålet om å arbeide for en internasjonal konvensjon om åpenhet har vært diskutert tidligere, og ble også foreslått av Kapitalfluktutvalget i 2009. På oppdrag fra Utenriksdepartementet utarbeidet International Law and Policy Institute (ILPI) i 2011 en rapport om mulig merverdi av en slik konvensjon. I rapporten vises det til at det allerede eksisterer en rekke internasjonale fora hvor problemstillinger knyttet til finansiell åpenhet er tema. Det konkluderes riktignok med at en konvensjon om finansiell åpenhet *kan* gi en merverdi i kampen mot de skader "secrecy jurisdictions" medfører, men det uttrykkes samtidig forbehold med hensyn til mulig verdi av en eventuell konvensjon. Blant annet vises det til at det virker lite sannsynlig at nasjoner som særlig legger til rette for hemmelighold og bruk av juridiske konstruksjoner som hindrer finansiell åpenhet, vil slutte seg til en konvensjon. Det uttrykkes videre skepsis til hvorvidt en konvensjon er et egnet virkemiddel for å oppnå større finansiell åpenhet.

I ILPI-rapporten vises det også til at det i arbeidet med en eventuell ny konvensjon blant annet bør tas utgangspunkt i FATFs (Financial Action Task Force) anbefalinger mot hvitvasking og terrorfinansiering. En av fordelene med FATFs anbefalinger er imidlertid at de ikke er rettslig bindende på samme måte som en konvensjon. Det kan gjøre det lettere for den enkelte nasjon å inngå kompromisser og strekke seg lengre for å påta seg forpliktelser om finansiell åpenhet, enn hva tilfellet ville vært om disse hadde vært folkerettslig bindende.

Selv om FATF-anbefalingene ikke er folkerettslig bindende, eksisterer det også her mekanismer for å legge press på medlemslandene og assosierte og tilknyttede medlemmer til FATF (til sammen om lag 180 ulike nasjoner). Landene underlegges gjensidige evalueringer som måler oppfyllelsen av FATF-anbefalingene. Land som ikke på en tilfredsstillende måte har implementert anbefalingene i nasjonal lovgivning, underlegges konkrete planer for oppfølging, og det publiseres regelmessig lister over land som ikke i tilstrekkelig grad følger opp FATFs anbefalinger. Erfaring viser at trusselen om listeføring virker som en sterk motivasjonsfaktor for oppfyllelse. Samtidig ser vi at de ikke-rettslig bindende FATF-anbefalingene i en del tilfeller blir omgjort til rettslig bindende forpliktelser, for eksempel gjennom EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv.

Som et av de første landene i Europa innførte Norge allerede fra og med regnskapsåret 2014 offentlig LLR for foretak som driver virksomhet innen utvinningsindustrien og skogsdrift innen ikke-beplantet skog. Hovedformålet med regelverket har vært å sikre større åpenhet om de aktuelle foretakenes virksomhet i de enkelte landene hvor de opererer. Dette skal bidra til demokratisk kontroll med forvaltningen av inntektene fra de aktuelle landenes naturressurser, samtidig som rapporteringskravene skal bidra til å synliggjøre uønsket skattetilpasning. De norske reglene bygger på EUs regelverk etter regn-

skapsdirektivet, men går lengre enn EU-reglene ved at det stilles krav til rapportering om flere forhold enn det som fremgår av EU-direktivet. De utvidede informasjonskravene skal bidra til å sette foretakenes betalinger til myndigheter inn i en større sammenheng, for derved å gi mer relevant informasjon til brukerne. Basert på rapporter fra 2014 og 2015 vil regjeringen igangsette en evaluering av det norske regelverket. Hensikten med en slik evaluering er blant annet å kunne gi innspill til EU-kommisjonen om erfaringene med det norske utvidede LLR -rapporteringsregelverket, i forbindelse med den evalueringen EU skal ha av sitt regelverk.

Nylig tok Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Italia og Spania, i brev til G20-finansministrene, initiativ til et prosjekt for utvikling av en global standard for utveksling av opplysninger om reelle rettighetshavere, som registrert i nasjonale selskapsregistre mv. Periodisk og standardisert informasjonsutveksling om reelle rettighetshavere mellom myndighetene i de enkelte land, vil bidra til å gjøre etterforskning av økonomisk kriminalitet, hvitvasking, skatteomgåelse og skatteunndragelse enklere enn hva som er mulig under dagens ordninger for utveksling av denne typen informasjon. Initiativtakerne ser for seg at standarden for informasjonsutveksling utarbeides av OECD og FATF, hvor også Norge deltar. Det er allerede en rekke land som støtter opp om dette initiativet.

Det pågår for tiden et omfattende arbeid internasjonalt for å sikre økt finansiell åpenhet. Jeg mener derfor at arbeid med og engasjement for økt finansiell åpenhet bør skje gjennom eksisterende internasjonale fora hvor vi allerede deltar, og ikke gjennom et eget, ressurskrevende arbeid for en mulig konvensjon om finansiell åpenhet. Erfaringene fra de foraene hvor vi deltar er gode, og det er her vi etter min vurdering kan få best gjennomslag for velbegrunnede synspunkter for økt finansiell åpenhet.

